I

(Seadusandlikud aktid)

OTSUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS (EL) 2023/936,

10. mai 2023,

Euroopa oskusteaasta kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artiklit 149,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([2])

ning arvestades järgmist:

(1) Kvalifitseeritud tööjõud on ülioluline, et tagada sotsiaalselt aus ja õiglane rohe- ja digipööre ning tugevdada liidu kestlikku konkurentsi- ja vastupanuvõimet sellistele negatiivsetele välistele vapustustele nagu COVID-19 pandeemia või Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tagajärjed. Asjakohasemad ja paremini sobivad oskused pakuvad uusi väljavaateid ning lubavad inimestel täielikult osaleda tööturul, ühiskonnas ja demokraatias, rakendada rohe- ja digipöörde võimalusi ja saada neist kasu ning kasutada oma õigusi.

(2) Tööandjad üle kogu liidu on teada andnud, et vajalike oskustega töötajaid on raske leida. Euroopa Tööjõuameti aruandes „Tööjõu puudus ja liigne tööjõud 2021“ ja ENISA aruandes „Küberturvalisuse alaste oskuste arendamine ELis“ tehti kindlaks 2021. aastal oskuste nappus 28 elukutse puhul, sealhulgas tervishoiu-, majutus-, ehitus- ja teenindussektoris, ning nappus IT- ja turvaspetsialistidest, eelkõige küberturvalisuse ekspertidest, ning teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika taustaga töötajatest. Õigete oskustega töötajate puudus on üha enam saamas eduka rohe- ja digipöörde suurimaks takistuseks. Mõnel juhul võib tööjõupuudus tuleneda ka ebaatraktiivsetest töökohtadest ja halbadest töötingimustest. Hästi toimiva tööturu jaoks on oluline, et kõnealused probleemid lahendataks kvaliteetse töö pakkumise ja töölhoidmise poliitika kaudu. Järgmisel kümnendil kiireneb rahvastiku vananemine eeldatavasti paljudes liikmesriikides, kuna nn beebibuumi põlvkond läheb pensionile. See suurendab vajadust kasutada ära kõigi tööealiste täiskasvanute potentsiaali, olenemata nende päritolust, investeerides jätkuvalt nende oskustesse ning kaasates rohkem inimesi, eelkõige naisi ja noori, ennekõike noori, kes ei tööta, ei õpi ega

([1]) ELT C 100, 16.3.2023, lk 123.

([2]) Euroopa Parlamendi 30. märtsi 2023. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 24. aprilli 2023. aasta otsus.

osale koolitusel (NEET-noori), kelle tööturul osalemise ees seisavad konkreetsed takistused. Tööhõivet aitaksid suurendada ja oskuste nappust vähendada tõhusad ja terviklikud oskuste strateegiad, ebasoodsas olukorras olevate rühmade parem juurdepääs haridusele ja koolitusvõimalustele ning võitlus stereotüüpide, eelkõige sooliste stereotüüpide vastu. Et tagada sotsiaalselt õiglane ja kaasav üleminek, saab selliseid meetmeid täiendada lahendustega inimestele, kes ei ole võimelised ümber õppima või oskusi täiendama.

(3) Liidu kestlikus arengus olulist rolli täitvate kvalifitseeritud töötajate ja kogenud juhtide saadavus on endiselt tõsine probleem neljandikule liidu 25 miljonist väikesest ja keskmise suurusega ettevõtjast (VKEd), kes on liidu majanduse ja jõukuse alus, moodustavad 99 % kõigist ettevõtetest ja annavad tööd 83 miljonile inimesele. VKEde olulist rolli liidu konkurentsivõime ja jõukuse tagamisel tunnistatakse komisjoni 10. märtsi 2020. aasta teatises „VKEde strateegia kestliku ja digitaalse Euroopa kujundamiseks“.

(4) Piisavate oskustega tööjõu puudumine ja tööealiste täiskasvanute vähene osalemine koolitustegevuses vähendab võimalusi tööturul ning selle tagajärg on sotsiaalne ja majanduslik ebavõrdsus, mis on liidu jaoks märkimisväärne probleem. Piisavate oskustega tööjõu puudumine ja vähene osalemine koolitustegevuses näitab ka, et ümber- ja täiendõppe potentsiaali ei ole piisavalt ära kasutatud, et aidata leevendada suurenevat tööjõupuudust sellistes sektorites nagu tootmine ja teenused, ning eelkõige majandustegevuses, mis on seotud majutuse ning arvuti- ja elektroonikaseadmete tootmisega, ning hooldussektoris. Täiskasvanuhariduses osalemine liidus on viimasel kümnendil jäänud samale tasemele ja 21 liikmesriiki ei saavutanud 2020. aastaks seatud liidu eesmärki. Paljude tööealiste täiskasvanute, näiteks ebatüüpilises töösuhtes olevate töötajate, VKEde töötajate, töötute, mitteaktiivsete või madala kvalifikatsiooniga inimeste jaoks on oskuste arendamise võimalused väga sageli kättesaamatud. Nende rühmade ja kõigi tööealiste täiskasvanute ümber- ja täiendõppe võimaluste suurendamine aitaks kaasa 20–64-aastaste täiskasvanute, kelle 2021. aasta tööhõive määr oli 73,1 %, liidu 78 %-lise tööhõive-eesmärgi saavutamisele. Selleks et tulemuslikult toetada väheste oskustega täiskasvanuid ja töötuid kooskõlas nõukogu 19. detsembri 2016. aasta soovitusega „Oskuste täiendamise meetmed: uued võimalused täiskasvanutele“ ([3]) ja 15. veebruari 2016. aasta soovitusega pikaajaliste töötute tööturule integreerimise kohta, ([4]) on vaja edasisi pingutusi.

(5) Euroopa sotsiaalõiguste samba (edaspidi „sammas“) põhimõttega nr 1 on ette nähtud, et igaühel on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele, et säilitada ja omandada oskused, mis võimaldavad ühiskonnas täielikult osaleda ja aitavad suunduda edukalt tööturule. Samba põhimõte nr 4 osutab tööhõive aktiivsele toetamisele, et tagada kõigi õigus saada õigel ajal ja vajadustele vastavat abi, et suurendada tööhõivevõimalusi või väljavaateid töötamaks iseenda tööandjana, sealhulgas õigus saada toetust koolituseks ja ümberõppeks. Samba põhimõttes nr 5 kindla ja paindliku tööhõive kohta märgitakse, et töösuhte liigist ja kestusest hoolimata on töötajatel õigus õiglasele ja võrdsele kohtlemisele seoses töötingimustega ning juurdepääsuga sotsiaalkaitsele ja koolitusele. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 14 lõikes 1 on sätestatud, et igaühel on õigus haridusele ning õigus saada kutse- ja täiendusõpet.

(6) Samba põhimõttes nr 3 rõhutatakse, et hoolimata soost, rassilisest või etnilisest päritolust, usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest on igaühel õigus võrdsele kohtlemisele ja võrdsetele võimalustele sealhulgas tööhõivele, haridusele ja koolitusele. Euroopa oskusteaastat peaks ellu viima kaasaval ja aktiivselt kõigi võrdõiguslikkust edendaval viisil. Komisjoni poolt 4. märtsi 2021. aasta teatises vastu võetud Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas juhitakse tähelepanu sellele, et kui suurendada praegu tööturul alaesindatud rühmade osalust, siis on võimalik saavutada kaasavam tööhõive kasv.

([3]) ELT C 484, 24.12.2016, lk 1.
([4]) ELT C 67, 20.2.2016, lk 1.

(7) Komisjoni 1. juuli 2020. aasta teatise „Jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetav Euroopa oskuste tegevuskava“ (edaspidi „Euroopa oskuste tegevuskava“) kohaselt on vaja oskuste revolutsiooni, et tagada majanduse taastumine, tugevdada Euroopa ülemaailmset konkurentsivõimet ja sotsiaalset õiglust ning muuta rohe- ja digipööre võimalusteks kõigile. Euroopa oskuste tegevuskava eesmärk on edendada kollektiivset oskustega seotud tegevust, tagada, et koolituse sisu vastab tööturu muutuvatele vajadustele, ning viia koolitusvõimalused paremini vastavusse inimeste püüdlustega, et innustada selliste koolitusvõimaluste kasutamist tööealise elanikkonna seas. Euroopa Parlament väljendas oma 11. veebruari 2021. aasta resolutsioonis ([5]) Euroopa oskuste tegevuskava eesmärkide ja meetmete üle heameelt.

(8) Euroopa Ülemkogu väljendas 25. juunil 2021 oma järeldustes heameelt Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas seatud liidu peamiste eesmärkide üle kooskõlas 8. mai 2021. aasta Porto deklaratsiooniga, tunnustades seeläbi soovi tagada, et 2030. aastaks oleks tööhõive määr vähemalt 78 % ja igal aastal osaleks koolitustel vähemalt 60 % kõigist täiskasvanutest.

(9) 14. septembril 2022 teatas komisjoni president oma kõnes olukorrast liidus, et komisjon teeb ettepaneku kuulutada 2023. aasta Euroopa oskusteaastaks. Ta juhtis tähelepanu sellele, et teatavates sektorites valitseb tööjõupuudus, ning rõhutas, kui olulised on investeeringud kutseharidusse ja täiendõppesse. Samuti rõhutas ta, et õigete oskustega inimeste meelitamine liitu peab olema osa lahendusest, mille toetuseks tuleb kiirendada ja hõlbustada kolmandate riikide kodanike kvalifikatsiooni tunnustamist. Euroopa oskusteaasta elluviimisel püüab komisjon hoogustada ja edendada paljude selliste meetmete rakendamist, mida ta on ümber- ja täiendõppe tugevdamiseks liidus juba võtnud, et tegeleda tööjõupuudusega. Euroopa oskusteaasta eesmärk on toetada ümber- ja täiendõppe kaudu liidu sotsiaalse turumajanduse kestlikku kasvu, et püüda suurendada selle konkurentsivõimet ja aidata kaasa kvaliteetsete töökohtade loomisele.

(10) 15. septembril 2021 teatas komisjoni president oma kõnes olukorrast liidus kõrgetasemelise struktureeritud dialoogi alustamisest, et tugevdada pühendumist digioskuste ja -haridusega seotud kohustuste täitmisele. Liikmesriigid nimetasid selle protsessi jaoks ametisse riiklikud koordinaatorid. Euroopa oskusteaasta tugineb kõnealusele struktureeritud dialoogile, laiendades selle fookust vastavalt käesoleva otsuse eesmärkidele.

(11) Euroopa oskusteaasta on jätk Euroopa noorteaastale 2022, mille eesmärk oli noori, sealhulgas vähemate võimalustega noori COVID-19 pandeemia järgsel ajal võimestada, austada, toetada ja kaasata, pidades silmas neile avalduvat pikaajalist positiivset mõju. Euroopa noorteaastal 2022 rõhutati oskuste tähtsust noorte jaoks kvaliteetse töökoha leidmisel ja nende tööhõivevõimaluste suurendamisel.

(12) Edendades ümber- ja täiendõppe mõtteviisi kogu liidus, võib Euroopa oskusteaasta avaldada ühiskonnale ja demokraatiale laiemat positiivset mõju, sest parema kvalifikatsiooniga töötajad tähendab ka aktiivsemaid ja kaasatud kodanikke. Ümber- ja täiendõpe annavad töötajatele oskused, mida on vaja, et saada kasu parematest töövõimalustest, parandada oma tööheaolu ning edendada isiklikku ja kutsealast arengut, suurendades samal ajal majanduse konkurentsivõimet ning aidates kaasa kvaliteetsete töökohtade loomisele.

(13) Kuna tööandjad, töötajad, tööandjate ja töötajate esindajad, riiklikud, Euroopa ja rahvusvahelised sotsiaalpartnerid, kaubanduskojad ja muud sidusrühmad teavad kõige paremini, milliseid oskusi nende tööstusökosüsteemides vajatakse, peab nende oskustega seotud kollektiivse tegevuse tugevdamine olema osa lahendusest. Tööturul vajaminevate oskuste prognoosimisel on oluline roll ka sotsiaaldialoogil. Euroopa oskuste tegevuskava raames esimese meetmena võetud oskuste pakt, mille komisjon käivitas 2020. aastal, koondab tööandjaid, sotsiaalpartnereid, haridus- ja koolitusteenuse osutajaid, riiklikke tööturuasutusi ja muid peamisi oskustega seotud sidusrühmi nii era- kui ka avalikus sektoris. Seni on oskuste paktiga liitunud üle 700 organisatsiooni ja strateegilistes sektorites on loodud 12 ulatuslikku partnerlust, mille eesmärk on aidata edendada kuut miljonit koolitusvõimalust. Oskuste pakti liikmed saavad konkreetsete tulemuste saavutamiseks kasutada spetsiaalseid

([5]) ELT C 465, 17.11.2021, lk 110.

teenuseid. Oluline on ka piirkondlik ja kohalik mõõde, sealhulgas piirialadel, kus õigete oskustega töötajate leidmiseks on vaja sihipäraseid meetmeid, et toetada toimivaid piiriüleseid tööturge. Konkreetsete probleemidega seisavad silmitsi ka ebasoodsas olukorras olevad ja äärealad, sealhulgas äärepoolseimad piirkonnad, kuna juurdepääs tööturule ning ümber- ja täiendõppe võimalused on piiratud.

(14) 26. veebruaril 2021. aastal vastu võetud nõukogu resolutsioonis, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), ([6]) on raamistiku ühe strateegilise prioriteedina kehtestatud „elukestva õppe ja liikuvuse võimaldamine kõigile“ ning konkreetsed meetmed oskuste omandamiseks või ajakohastamiseks, eelkõige ümber- ja täiendõpe kogu tööelu jooksul.

(15) Nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitused, mis käsitlevad isiklikke õppekontosid ([7]) ning Euroopa lähenemisviisi elukestvat õpet ja tööalast konkurentsivõimet toetavatele mikrokvalifikatsioonitunnistustele, ([8]) aitavad inimestel alustada või jätkata õpinguid paindlikumalt ja sihipärasemalt. Nõukogu 29. novembri 2021. aasta resolutsiooniga, mis käsitleb uut täiskasvanuhariduse Euroopa tegevuskava (2021–2030), ([9]) edendatakse formaalseid, mitteformaalseid ja informaalseid õppimisvõimalusi, mis suudavad pakkuda kõiki vajalikke teadmisi, oskusi ja pädevusi, et luua kaasav, kestlik, sotsiaalselt õiglane ja vastupanuvõimelisem liit. Selles rõhutatakse täiskasvanuharidust kui elukestva õppe olulist osa. Õppimine, kvaliteetne karjäärinõustamine ja oma oskuste enesehindamise võimalused on meetmete hulgas, mis on vajalikud, et toetada inimesi nende õpingutes.

(16) Tööhõive aktiivse toetamise meetmeid pärast COVID-19 kriisi (EASE) käsitlevas komisjoni 4. märtsi 2021. aasta soovituses ([10]) esitatud tugevdatud aktiivse tööturupoliitika eesmärk on toetada COVID-19 kriisist taastumise ajal üleminekut uuele töökohale ja oskuste paremat sobitamist tööturul, mida toetavad piisava haldussuutlikkusega tööturuasutused.

(17) Jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutseharidust ja -õpet käsitleva nõukogu 24. novembri 2020. aasta soovitusega ([11]) toetatakse kutsehariduse ja -õppe süsteemide ajakohastamist, et anda noortele ja täiskasvanutele teadmised, oskused ja pädevused, mida nad vajavad areneval tööturul ja ühiskonnas edu saavutamiseks, ning et juhtida majanduse taastumist ja õiglast üleminekut rohe- ja digimajandusele demograafiliste muutuste ajal ja kõigis majandustsüklites. See edendab innovatsiooni ja majanduskasvu võimaliku edendajana kutseharidust ja -õpet, mis on paindlik tööturu muutustega kohanemisel, pakkudes oskusi kutsealade jaoks, mille järele on suur nõudlus, ning soodustades kaasatust ja võrdseid võimalusi. Kutsehariduse ja -õppe atraktiivsuse suurendamine teabe- ja teavituskampaaniate, tippkeskuste, kutsehariduse ja -õppe eriökosüsteemide ning oskuste konkursside, näiteks Euroskillsi kaudu, on äärmiselt oluline.

(18) Tänapäevasele ressursitõhusale, ringluspõhisele, kaasavale, vastupidavale ja konkurentsivõimelisele majandusele üleminekuks on tarvis rohepöörde jaoks vajalikke oskusi ning töötajate ümber- ja täiendõpet, nagu on sätestatud komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“, milles nähakse ette tee liidu kliimaneutraalsuse saavutamiseks 2050. aastaks. Komisjoni 14. juuli 2021. aasta teatises „„Eesmärk 55“: ELi 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamine teel kliimaneutraalsuseni“ tunnistatakse, et rohepööre saab olla edukas ainult siis, kui liidul on kvalifitseeritud tööjõud, mida ta vajab konkurentsivõime säilitamiseks, ning juhitakse tähelepanu oskuste tegevuskava juhtalgatustele, mille eesmärk on anda inimestele rohe- ja digipöördeks vajalikud oskused.

(19) Liidu tööstuse käimasolev rohe- ja digipööre ning sellega seotud tööturu vajadused nõuavad, et kogu liidus tehtaks investeeringuid tugevate kutsehariduse ja -õppe süsteemide arendamisse, millega edendataks tulevikutehnoloogiate, näiteks aruka tootmise ja arukate masinate, kõrgtehnoloogilise robootika, pilvandmetöötluse, tehisintellekti, andmetöötluse ja esemevõrgu probleemide lahendamise oskusi ja pädevusi.

([6]) ELT C 66, 26.2.2021, lk 1.
([7]) ELT C 243, 27.6.2022, lk 26.
([8]) ELT C 243, 27.6.2022, lk 10.
([9]) ELT C 504, 14.12.2021, lk 9.
([10]) ELT L 80, 8.3.2021, lk 1.
([11]) ELT C 417, 2.12.2020, lk 1.

(20) Digivahendite ja -tehnoloogiate kasutamine kasvab kõigis eluvaldkondades ning võib tekitada digitaalse lõhe. Digioskused on tööturul osalemiseks, aga ka elukvaliteedi ja aktiivsena vananemise jaoks äärmiselt olulised. Liidus nõuab rohkem kui 90 % ametiülesannetest elementaarseid digioskusi, kuid need oskused puuduvad ligikaudu 42 %-l liidu kodanikest, sealhulgas 37 %-l töötajatest. Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuses (EL) 2022/2481 digikümnendi poliitikaprogrammi 2030 kohta ([12]) kehtestatakse eesmärk tagada, et 2030. aastaks on vähemalt 80 %-l liidu elanikest elementaarsed digioskused, ning seatakse eesmärk, et 2030. aastaks on tööle võetud 20 miljonit info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) spetsialisti, püüdes saavutada soolist võrdsust. Ka digiõppe tegevuskava käsitlevas komisjoni 17. jaanuari 2018. aasta teatises rõhutatakse, et spetsiaalsete haridus- ja koolitusprogrammideta ei suudeta täiendavaid IKT eksperte koolitada. Lisaks rõhutab komisjon oma 30. septembri 2020. aasta teatises digiõppe tegevuskava kohta (2021–2027), et õppimisvõimaluste, sealhulgas ümber- ja täiendõppe kättesaadavuse lihtsustamiseks ja paindlikkuse suurendamiseks tuleks kasutada tehnoloogilisi vahendeid.

(21) Komisjoni 5. mai 2021. aasta teatises „2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda“ kutsutakse üles võtma otsustavaid meetmeid, et muuta elukestev õpe kõigi jaoks reaalsuseks ning tagada, et haridus ja koolitus peaksid rohe- ja digipöördega sammu ning aitaksid neid ellu viia. Teatises rõhutatakse, et kvalifitseeritud tööjõul on edukate üleminekute tagamisel, liidu tööstuse konkurentsivõime ja kvaliteetsete töökohtade loomise toetamisel keskne tähtsus. Samuti tunnistatakse selles, kui olulised on tugevad partnerlused liidu, liikmesriikide, sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade vahel ning koostöö tööstusökosüsteemide vahel ja sees. Komisjoni 9. detsembri 2021. aasta teatises „Inimeste hüvanguks toimiva majanduse kujundamine: sotsiaalmajanduse tegevuskava“ rõhutatakse, et sotsiaalmajandus võib etendada otsustavat rolli, kuna see on sotsiaalselt õiglase ja kaasava rohe- ja digipöörde oluline toetaja ning sotsiaalse innovatsiooni peamine liikumapanev jõud, sealhulgas ümber- ja täiendõppe valdkonnas.

(22) Liidu oskuste ja tööjõupuuduse probleemi võib aidata lahendada kolmandate riikide kvalifitseeritud kodanike meelitamine ELi. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2021/1883 ([13]) on peamine saavutus kõrgelt kvalifitseeritud andekate inimeste tööturule meelitamisel. Ka oma 23. septembri 2020. aasta teatises uue rände- ja varjupaigaleppe kohta paneb komisjon suurt rõhku töörändele ja kolmandate riikide kodanike integreerimisele. Sellega seoses on komisjoni 27. aprilli 2022. aasta teatise „Oskustööliste ja andekate inimeste meelitamine ELi“ eesmärk tugevdada selles valdkonnas õigusraamistikku ja liidu meetmeid. Teatis teeb ettepaneku nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ ([14]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/98/EL ([15]) uuesti sõnastamiseks, et lihtsustada eri tasemega oskustega kolmandate riikide töötajate liitu lubamise korda ja suurendada nende õigusi ning kaitset tööalase ärakasutamise eest. Komisjon jätkab ELi talendireservi loomist, et viia tööjõuvajadus ja kolmandate riikide kodanike tööjõupakkumine omavahel vastavusse ning töötab selle nimel, et käivitada konkreetsete põhipartnerriikidega kohandatud talendipartnerlused, et edendada rahvusvahelist tööjõu liikuvust ning andekate inimeste arengut vastastikku kasulikul ja ringluspõhisel viisil. Lisaks on liit jätkuvalt peamine hariduse rahastamisse panustaja maailmas, keskendudes eelkõige õpetajaharidusele, tütarlaste haridusele ning kutseharidusele ja -õppele. See töö, mida tehakse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 1. detsembri 2021. aasta ühisteatise „Global Gateway“ raames, täiendab käesoleva otsuse eesmärke.

(23) Usaldus liidus või kolmandas riigis omandatud kvalifikatsioonide vastu ja nende läbipaistvus on nende tunnustamise lihtsustamisel keskse tähtsusega. Liidu vahendid, nagu ELi kvalifikatsiooniraamistik, Europass, ESCO, ELi vahend kolmandate riikide kodanike kutsekirjelduse koostamiseks, Euroopa digitaalsed kvalifikatsioonitunnistused, EURESe

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2481, millega luuakse digikümnendi poliitikaprogramm 2030 (ELT L 323, 19.12.2022, lk 4).

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2021. aasta direktiiv (EL) 2021/1883, mis käsitleb kolmandate riikide kodanike kõrget kvalifikatsiooni nõudva töö eesmärgil riiki sisenemist ja seal elamise tingimusi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2009/50/EÜ (ELT L 382, 28.10.2021, lk 1).

([14]) Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT L 16, 23.1.2004, lk 44).

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/98/EL kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta (ELT L 343, 23.12.2011, lk 1).

portaal ja asjaomased liidu pädevusraamistikud, on oskuste ja kvalifikatsioonide läbipaistvuse ja võrreldavuse suurendamise lähtepunkt. Hästi toimiva tööturu jaoks tuleb mõista ja väärtustada oskusi, mis on omandatud nii formaalse, mitteformaalse kui ka informaalse õppimise käigus. Oskuste tuvastamise ja dokumenteerimise edasine tugevdamine ning oskuste nähtavaks muutmise juhised on olulised sammud kõigi oskuste, sealhulgas valdkonnaüleste oskuste, nagu keeleoskus, kriitiline mõtlemine, ettevõtlikkus, loovus, kultuuridevahelised pädevused, meeskonnatöö ja meediapädevus, suurema läbipaistvuse ja ülekantavuse saavutamiseks.

(24) Avaliku ja erasektori investeeringud ümber- ja täiendõppesse on paljudes liikmesriikides ebapiisavad. Paljud tööandjad, eriti VKEd, ei paku oma töötajatele koolitust ega rahasta seda ning ebatüüpilist tööd tegevate isikute jaoks on tööandjate rahastatud koolituste kättesaadavus piiratud või puudub üldse. Selline ebavõrdsus võib kahjustada isikute heaolu ja tervist, vähendada majanduslikku konkurentsivõimet, tuua kaasa kasutamata võimalusi ja innovatsiooni pidurdavad takistusi ning ohu, et inimesed jäetakse rohe- ja digipöörde kaudu kestlikumale majandustegevusele üle minnes kõrvale. Ettevõtjate konkurentsivõime seisukohast on oluline, et eraldataks vahendeid, mis tagavad töötajate suutlikkuse töötada uusimate tehnoloogiatega. Vaja on tugiraamistikku, mis kaasab ja stimuleerib tööandjate finantsinvesteeringuid oskustesse ning muudab ümber- ja täiendõppe majandusliku väärtuse nähtavaks. Näiteks VKEde abipaketi eesmärk on hõlbustada juurdepääsu rahastamisele ja oskustele. Lisaks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2019/1152 ([16]) sätestatud, et liikmesriigid tagavad, et kui liidu või liikmesriigi õiguse või kollektiivlepingute kohaselt peab tööandja töötajat koolitama selle töö tegemiseks, milleks ta tööle võeti, on selline koolitus töötajale tasuta, seda loetakse tööajaks ning võimaluse korral toimub see tööajal.

(25) Avaliku sektori investeeringud formaalharidusse ja -õppesse suurendati liidus varem pidevalt. Seni ei ole sellega siiski kaasnenud investeeringute vastavat suurenemist ega tervikliku lähenemise kujunemist, et toetada oskuste jätkuvat arendamist kogu tööelu jooksul. Nõukogu 8. juuni 2020. aasta järeldustes kutsutakse liikmesriike üles uurima võimalikke mudeleid, mida kasutada üksikisikute elukestva õppe ja oskuste arendamise rahastamiseks riiklikest ja erasektori vahenditest ning kutsutakse komisjoni üles liikmesriike nendes jõupingutustes toetama.

(26) Ümber- ja täiendõppe jaoks on võimalik saada märkimisväärses mahus liidu rahastust, näiteks Euroopa Sotsiaalfond +i (ESF+), taaste- ja vastupidavusrahastu, Euroopa Regionaalarengu Fondi, Õiglase Ülemineku Fondi, programmi „InvestEU“, programmi „Digitaalne Euroopa“, programmi „Erasmus+“, programmi „Euroopa horisont“, keskkonna- ja kliimameetmete programmi (LIFE), moderniseerimisfondi ning naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ kaudu. Liidu peamine rahastamisvahend on endiselt ESF+, et investeerida tööjõu oskuste suurendamisse ja parandamisse, toetades eelkõige asutusi ja teenistusi oskustega seotud vajaduste ja probleemide hindamisel ja prognoosimisel ning töötajate ümber- ja täiendõppe võimalusi, mida pakuvad avalik ja erasektor. Seda, et kõik noored saaksid kvaliteetse tööpakkumise, jätkuõppe võimaluse, õpipoisiõppe- või praktikapakkumise nelja kuu jooksul pärast töötuks jäämist või formaalharidussüsteemist lahkumist, tagab tugevdatud noortegarantii. Liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvatel reformidel ja investeeringutel on silmapaistev oskuste mõõde, mis on sageli seotud aktiivse tööturupoliitikaga, eelkõige noorte tööhõive toetamisega. Komisjoni ja nõukogu poolt tänaseks heaks kiidetud riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades on tööhõive ja oskuste jaoks ette nähtud ligikaudu 20 % sotsiaalkuludest.

(27) Esimene taasterahastu „NextGenerationEU“ vahend, mille kaudu tehti makseid liikmesriikide majanduse taastamiseks, oli ühtekuuluvust ja Euroopa territooriume toetav taasteabi (REACT-EU). See aitas luua töökohti ja investeerida oskustesse kõige enam abi vajavates piirkondades. Ulatuslike restruktureerimiste käigus töö kaotanud töötajad võivad saada uue töökoha leidmiseks toetust ka Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondist, näiteks täienduskoolituse ning kohandatud kutsenõustamise ja nõuannete kaudu.

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1152 läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta Euroopa Liidus (ELT L 186, 11.7.2019, lk 105).

(28) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond, ([17]) tunnistatakse, et töötajate ja tööotsijate ümber- ja täiendõpe on vajalik vahend õiglase ja kaasava rohepöörde tagamiseks ning selle kahjulike tagajärgede leevendamiseks. Nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovituses õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta ([18]) on esitatud konkreetsed suunised, et aidata liikmesriikidel töötada välja ja rakendada poliitikapakette asjakohaste tööhõive- ja sotsiaalaspektide, sealhulgas ümber- ja täiendõppe poliitika kohta. Lisaks edendatakse nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitusega rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppe kohta ([19]) poliitikat ja programme, millega tagatakse, et igas vanuses õppijad omandavad teadmisi ja oskusi, et saada kasu muutuvast tööturust, elada kestlikult ja tegutseda kestliku tuleviku nimel.

(29) Programmi „InvestEU“ sotsiaalsete investeeringute ja oskuste komponendi raames toetatakse oskuste nõudlust ja pakkumist, parandades lõplike vahendite saajate oskusi või oskuste kasutamist ning edendades oskustesse investeerimise turge. Programmist „InvestEU“ toetatakse ka üldinvesteeringuid haridusse, koolitusse ja seotud teenustesse. Lisaks toetab õiglase ülemineku kava programmist „InvestEU“ raames investeeringuid, sealhulgas neid, mille eesmärk on toetada töötajate ümber- ja täiendõpet piirkondades, kus on kooskõlas määrusega (EL) 2021/1056 heaks kiidetud õiglase ülemineku territoriaalne kava, ja projekte, mis toovad nendele piirkondadele kasu, tingimusel et need on nende territooriumide rohe- ja digipöördes keskse tähtsusega.

(30) Komisjoni tehnilise toe instrumendi kaudu pakutava vajaduspõhise oskusteabega saab aidata liikmesriikidel viia ellu oskustega seotud riiklike või piirkondlike strateegiatega seotud reforme ning leida ajutiste liidu rahaliste vahendite abil olemasolevate ümber- ja täiendõppe võimaluste jaoks püsivaid lahendusi. Protsessi võib toetada ka komisjoni toetatava vastastikuse õppimisega.

(31) Komisjoni 3. märtsi 2021. aasta teatise „Võrdõiguslikkuse liit. Puuetega inimeste õiguste strateegia (2021–2030)“ eesmärk on tagada puuetega inimeste täielik ja teistega võrdsetel alustel osalemine ühiskonnas liidus ja kolmandates riikides, toetades ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamist. Komisjon kohustub kavandatud strateegia raames tagama, et puuetega inimesed saavad osaleda koolitustel ja omandada uusi oskusi, mis on tööhõive ja sõltumatuse põhitingimus.

(32) Liidu tasandil määratakse käesoleva otsuse rakendamiseks vajalikud rahalised vahendid kindlaks toetavate programmide eelarves kooskõlas mitmeaastaste finantsraamistikega 2014–2020 ja 2021–2027. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu volitusi eelarvepädevate institutsioonidena, peaks eesmärk olema eraldada käesoleva otsuse rakendamiseks tegevuskulude jaoks vähemalt 9,3 miljonit eurot. Vastavalt kohaldatavatele õigusnormidele ja rahaliste vahendite olemasolu korral tuleks Euroopa oskusteaastale anda rahalist toetust asjaomastest liidu programmidest ja vahenditest. Euroopa oskusteaasta rahastamine ei tohiks vähendada liidu praeguste programmide projektide rahastamist ning selle eesmärk peaks olema Euroopa oskusteaasta pikaajaline pärand.

(33) Kuna käesoleva otsuse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda käesoleva otsuse ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev otsus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(34) Euroopa oskusteaasta kiire rakendamise tagamiseks peaks käesolev otsus jõustuma kiireloomulisena järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1).
([18]) ELT C 243, 27.6.2022, lk 35.
([19]) ELT C 243, 27.6.2022, lk 1.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese

Ajavahemik 9. maist 2023 kuni 8. maini 2024 nimetatakse Euroopa oskusteaastaks.

Artikkel 2

Eesmärgid

Kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtetega nr 1, nr 4 ja nr 5, aidates saavutada Euroopa oskuste tegevuskavas sätestatud eesmärke ja Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas seatud liidu peamisi eesmärke, on Euroopa oskusteaasta üldeesmärk veelgi edendada ümber- ja täiendõppe mõtteviisi kooskõlas liikmesriikide pädevuste, seaduste ja tavadega. Ümber- ja täiendõppe mõtteviisi veelgi edendades on Euroopa oskusteaasta eesmärk suurendada liidu ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) konkurentsivõimet ning aidata kaasa kvaliteetsete töökohtade loomisele, kasutades sotsiaalselt õiglasel, kaasaval ja ausal viisil ära rohe- ja digipöörde potentsiaali, edendades seeläbi võrdset juurdepääsu oskuste arendamisele ning vähendades ebavõrdsust ja segregatsiooni hariduses ja koolituses, aidates kaasa pidevõppele ja karjääri edenemisele, andes inimestele juurdepääsu kvaliteetsetele töökohtadele ning täielikule osalemisele majanduses ja ühiskonnas. Euroopa oskusteaasta tegevustega edendatakse eelkõige oskustealast poliitikat ja oskustesse tehtavaid investeeringuid, tagamaks et kedagi ei jäeta rohe- ja digipöördest ega majanduse taastumisest kõrvale, ning tegeldakse eeskätt tööjõupuudusega, kaotades lüngad ja oskuste nõudlusele mittevastavuse rohe- ja digipöörde pakutavaid võimalusi kasutada suutvate oskustöötajate ja ühiskonna jaoks, tehes selleks järgmist:

1) soodustatakse suuremate, tulemuslikumate ja kaasavamate investeeringute tegemist kõikidel tasanditel, muu hulgas avaliku ja erasektori tööandjate, eelkõige VKEde poolt, igat liiki ümber- ja täiendõppesse, haridusse ja koolitusse, et kasutada ära liidu praeguste ja tulevaste töötajate täielikku potentsiaali, sealhulgas toetada inimesi liikumisel ühelt töökohalt teisele, aktiivsel vananemisel ja käimasolevast majanduspöördest tulenevate uute võimaluste kasutamisel;

2) tugevdatakse oskuste asjakohasust ja pakkumist, tehes tihedat koostööd ja edendades koostööd sektoriüleste ja valdkondlike sotsiaalpartneritega, avaliku ja erasektori tööturuasutustega, ettevõtjatega, kodanikuühiskonna üksustega, mittetulunduslike sotsiaalteenuste pakkujatega ning haridus- ja koolitusteenuste osutajatega, ning töötades välja ühised lähenemisviisid kõigi valitsussektori harudega liidu, riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil ning hõlbustades oskuste ja kvalifikatsioonide tunnustamist;

3) sobitatakse inimeste püüdlusi, vajadusi ja oskusi, sealhulgas liikuvuse käigus omandatud oskusi, tööturu vajaduste ja võimalustega, eelkõige nendega, mida pakuvad rohe- ja digipööre, uued esilekerkivad sektorid ning COVID-19 pandeemiast taastumist vajavad põhisektorid, tagades et erilist tähelepanu pööratakse sellele, kuidas kaasata tööturule rohkem inimesi, eelkõige naisi ja noori ning ennekõike noori, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel (NEET-noori), madala kvalifikatsiooniga inimesi, vanemaealisi töötajaid, puuetega inimesi, ebasoodsatest oludest pärit inimesi, kõrvaliste ja äärepoolseimate piirkondade elanikke, samuti Ukraina põgenikke;

4) kaasatakse kolmandatest riikidest inimesi, kellel on liikmesriikide jaoks vajalikud oskused, edendades õppimisvõimalusi, sealhulgas vajaduse korral keeleõpet ja -koolitust, oskuste arendamist ja õpirännet, ning hõlbustatakse kvalifikatsioonide tunnustamist.

Artikkel 3

Meetmete liigid

1. Meetmete liigid, mida artiklis 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks võetakse, hõlmavad tegevusi liidu ja – olemasolevatest võimalustest lähtuvalt – liikmesriigi, piirkondlikul või kohalikul tasandil ning asjakohasel juhul koostöös kolmandate riikidega, näiteks:

a) veebipõhised ja füüsilised konverentsid, foorumi arutelud ja täiendavad üritused, et edendada arutelu oskustealase poliitika rolli ja panuse üle konkurentsivõimelise ja kestliku majanduskasvu saavutamisel demograafiliste muutuste ning rohe- ja digipöörde valguses, tagades sellega ka aktiivse ja tegusa kodanikkonna, ning kaasata asjaomaseid sidusrühmi, et tagada hariduse, koolituse ja õppimisvõimaluste kättesaadavus kohapeal;

b) töörühmad, tehnilised kohtumised ja muud üritused, et edendada arutelusid ja vastastikust õppimist meetmete ja lähenemisviiside kohta, mida avaliku, erasektori ja kolmanda sektori sidusrühmad võivad kasutada, sealhulgas kõnealustest üritustest tulenevate heade tavade, suuniste ja muude tugidokumentide ettevalmistamine, avaldamine ja levitamine;

c) algatused, mis on suunatud muu hulgas üksikisikutele, tööandjatele, eelkõige VKEdele, kaubandus- ja tööstuskodadele, sotsiaalpartneritele, avaliku sektori asutustele, haridus- ja koolitusteenuse osutajatele, et edendada ümber- ja täiendõppe võimaluste pakkumist, rahastamist ja kasutuselevõttu ning maksimeerida kvalifitseeritud tööjõust saadavat kasu ja selle potentsiaali;

d) ümber- ja täiendõpet ning pidevõpet käsitlevate liidu algatustega seotud teabe-, igakülgse teavitus- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniad, millega edendatakse selliste algatuste rakendamist ja elluviimist kohapeal ning nende kasutamist võimalike kasusaajate poolt;

e) dialoogi edendamine sotsiaalpartnerite ning olemasolevate sidusrühmade ja võrgustikega, sealhulgas riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil loodud veebiplatvormide kaudu, ning Euroopa oskusteaastaga seotud sidusrühmade kaasamise võimaluste tagamine;

f) riiklike, valdkondlike ja ettevõttepõhiste oskuste strateegiate ja koolituse väljatöötamise edendamine, sealhulgas sotsiaaldialoogi ja sotsiaalpartnerite kaasamise kaudu;

g) oskuste prognoosimise vahendite rakendamine ja vajaduse korral edasine arendamine, edendades ja laiendades nende kasutamist, et teha kindlaks praegused ja tulevased oskuste vajadused, eelkõige seoses rohe- ja digipöördega, võtmesektoritega, mis peavad pärast COVID-19 pandeemiat taastuma, energiakriisiga ja Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja mõjuga;

h) selliste vahendite edendamine ja jätkuv rakendamine, mille abil suurendatakse kvalifikatsioonide, sealhulgas väljaspool ELi saadud kvalifikatsioonide läbipaistvust ning parandatakse mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimist;

i) selliste programmide, rahastamisvõimaluste, projektide, meetmete ja võrgustike edendamine, mis on olulised avalike, erasektori ja valitsusväliste sidusrühmade jaoks, kes on kaasatud ümber- ja täiendõppe võimaluste, hariduse, koolituse ning kutsehariduse ja -õppe kavandamisse, levitamisse ja rakendamisse.

2. Komisjon võib kindlaks määrata muud tegevused, mis võivad aidata kaasa artiklis 2 sätestatud eesmärkide saavutamisele, ja lubada kasutada nende tegevuste edendamisel viiteid Euroopa oskusteaastale, kui need aitavad eesmärke saavutada. Muud liidu institutsioonid ja liikmesriigid võivad määrata kindlaks ka muud sarnased tegevused ja neid komisjonile soovitada.

Artikkel 4

Koordineerimine liikmesriigi tasandil

Euroopa oskusteaasta tegevuses osalemise korraldamise eest liikmesriigi ja piirkondlikul tasandil vastutavad liikmesriigid. Selleks määrab iga liikmesriik vastavalt oma riigi tingimustele ja tavadele riikliku koordinaatori või koordineeriva asutuse, kellel on pädevus tööpoliitika ja oskuste valdkonnas. Riiklik koordinaator või koordineeriv asutus on liidu tasandil tehtava koostöö kontaktpunkt ja koordineerib terviklikul viisil Euroopa oskusteaasta tegevusi vastavas liikmesriigis, võimaldades kaasata asjaomaseid sidusrühmi.

Artikkel 5

Koordineerimine liidu tasandil

1. Euroopa oskusteaasta koordineerimisel liidu tasandil järgitakse valdkonnaülest lähenemisviisi, et luua koostoime oskuste valdkonda käsitlevate liidu eri programmide ja algatuste vahel.

2. Komisjon toetub Euroopa oskusteaasta elluviimisel asjaomaste liidu asutuste, eelkõige Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi, Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse, Euroopa Tööjõuameti, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Ameti, Euroopa Koolitusfondi ja Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ameti eksperditeadmistele ja abile.

3. Komisjon korraldab riiklike koordinaatorite või koordineerivate asutuste esindajate kohtumisi, et koordineerida artiklis 3 osutatud tegevusi. Kõnealustel kohtumistel vahetatakse teavet Euroopa oskusteaasta elluviimise kohta liidu ja liikmesriigi tasandil. Euroopa Parlamendi ja asjaomaste liidu asutuste esindajad võivad osaleda neil kohtumistel vaatlejatena.

4. Komisjon teeb tihedat koostööd sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna, haridus- ja koolitusteenuste osutajate, tööturuasutuste, õppijate ning oskuste, hariduse, koolituse ja pidevõppe valdkonnas tegutsevate organisatsioonide ja asutuste esindajatega, et aidata viia Euroopa oskusteaasta ellu liidu tasandil.

Artikkel 6

Koostöö rahvusvahelisel tasandil

Euroopa oskusteaasta eesmärkide täitmiseks teeb komisjon vajaduse korral koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, eelkõige Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni, ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsiooni ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni, samuti muude rahvusvaheliste sidusrühmadega, tagades samas liidu osalemise nähtavuse.

Artikkel 7

Seire ja hindamine

Komisjon esitab hiljemalt 31. maiks 2025 Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele aruande käesoleva otsusega ette nähtud ning liikmesriikides ja kogu liidus ellu viidud algatuste rakendamise, tulemuste ja üldhinnangu kohta. Aruanne sisaldab ideid oskuste valdkonnas tehtavate edasiste ühiste jõupingutuste kohta, et tagada Euroopa oskusteaasta pikaajaline pärand.

Artikkel 8

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Strasbourg, 10. mai 2023

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
R. METSOLA	J. ROSWALL